

N.Y.C. TIME

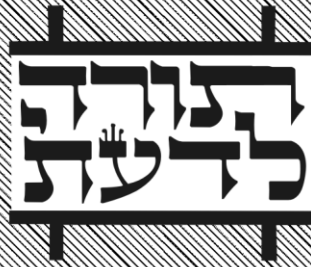
זמן הדלקת נרות ערב ר"ה - 6:52

סוף זמני ק"ש - 9:02

9:38 -

סוף זמן תפלה - 10:46

דף היומי לא' דר"ה: חולין קל"ה

בס"ד, עש"ק וערב ראש השנה של שנת תשפ"ז לפ"ק

ראש השנה

הבלים, כי חיי האדם במה נחשב הוא, שימיו ושנותיו אינם בטוחים וכל יום ידאוג שמא ימות למחר, ואינו יודע אם יחיה או ימות, והמה כחלום יעוף.

והנה, אם ישוב האדם אל לבו כי בעוה"ז כל ימי חייו הוא רק חלום, אזי בלי ספק ישים מלאכת ה' לעיקר ומלאכתו עראי. אך האדם שוכח זאת, ועל כן הוא שקוע בהבלי העוה"ז. והנה בכל ימי השבוע הוא טרוד במשא ומתן בפרנסתו ואין לו פנאי כל כך לחשוב חשבונות של עולמו בדבר תכליתו. אך ביום השבת אשר אז הוא פנוי מעסקיו, אם גם אז לא ישים אל לבו לחשוב בדבר תכליתו בעוה"ז אשר הוא רק מבוא לחיי העוה"ב, אז לחטא ועון יחשב לו כמובן. וזאת כוונתו - הלא ימים ר"ל, אם עובר על האדם שבעת ימים, ובכלל זה גם יום השבת - בלא חלום, שלא נתן אל לבו שהעוה"ז הוא חלום, נקרא רע, כי כל שבעת ימים צריך האדם לחשוב חשבונות של עולם בחשבון הנפש.

"אדם" יסודו מעפר וסופו לעפר וכו' משול כחרס הנשבר וכו' וכחלום יעוף". כשירד יונה אל ירכתי הספינה וישכב וירדם, כתוב "ויקרב אליו רב החובל ויאמר לו, מה לך נרדם קום קרא אל אלקיך אולי יתעשת האלקים לנו ולא נאבד" (יונה א: 1). וזהו עבודת הימים נוראים: "מה לך נרדם - קום קרא אל אלקיך וגו'".

וזהו ג"כ הלימוד של השופר כמו שכותב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג הד'): כלומר עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וכו' אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן וכו'.

עלינו לחלום אודות ענינים נשגבים בראש השנה, אבל אסור לנו לישון (עיין באו"ח סי' תקפ"ג סע' ב' ברמ"א), ויש לנו להתאמץ להביא את החלומות מן הכח אל הפועל בעזהשי"ת.

ברכה על התפוח בליל ראש השנה

בהל' ראש השנה (סי' תקפ"ג סע' א') לאחר שמזכיר המחבר את המאכלים לאכול בליל ר"ה, כותב הרמ"א: ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק בדבש, ואומרים 'תתחדש עלינו שנה מתוקה', וכן נוהגין.

והנה האחרונים דנים בענין דין קדימה בברכות במאכלים אלו - כלומר, על איזה פרי יש לברך ולהוציא את שאר הפירות. ועיין בפסקי תשובות (סי' תקפ"ג סק"ב) שכותב: ויש שנהגו להקדים ולברך על התמרים או הרמונים שהם משבעת המינים ואח"כ לאכול התפוח בדבש. ויש שנהגו להקדים ולברך על התפוח בדבש ונימוקם עמם, כי יש רמזים וטעמים מיוחדים לאכילתו בלילה זה, והרי הוא בגדר חביב לעומת ה' מינים, ואפשר להסתמך על הפוסקים (שיטת הרמב"ם שמוכח באו"ח סי'

"כחלום יעוף" - ענין חלומות לראש השנה

"אדם" יסודו מעפר וסופו לעפר וכו' משול כחרס הנשבר וכו' וכחלום יעוף" (תפילת מוסף של ר"ה, קודם קדושה).

המשל לחלום שייך לראש השנה, שהרי יוסף פתר את חלום פרעה ויצא מבית האסורים (ר"ה י: 1) ופרעה חלם חלומות [שזכר את תוכנן] בראש השנה (עיון יעקב על העין יעקב שם).

במדרש (ב"ר פרשה פ"ט ד') איתא: "ופרעה חולם" - וכל הבריות אינן חולמין, אתמהא. אלא חלום של מלך של כל העולם הוא.

והנה, יוסף הכיר שכאשר פרעה שמלך על כל העולם חולם חלום בליל ראש השנה, יש לו שייכות לכל מלכותו, ושהשפעת החלום תמשך שנים מרובות [לא כמו החרטומים שפתרו את החלום כאילו הוא חלום אישי - שבע בנות אתה מוליד וכו'].

אמנם, למרות חשיבות חלומות שחלם בליל ר"ה שה' שייך לכל מלכותו לשנים מרובות, לא נתפעל פרעה כל כך - "ויקץ - ויחלום שנית". ויש שפירשו שאפי' לא הקיץ בפועל, אלא מה שהקיץ, זה ה' חלק מן החלום, ובאמת ישן עד הבוקר. וזו כוונת "ויקץ פרעה - והנה חלום", אפי' מה שהקיץ וישן ויחלום שנית - הכל ה' חלק מחלומותיו.

מור" הג"ר אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל העיר, שיוסף נקרא 'בעל החלומות', וגם 'איש מצליח', ואמר שבהרבה מקרים שני התוארים אינם מתאימים לאדם אחד, כי אדם שהוא בעל חלומות אינו תמיד מסוגל להביא את חלומותיו מן הכח אל הפועל. מעטים הם האנשים שלובשים את שני התוארים - 'בעל החלומות' ו'איש מצליח'.

מסופר אודות הרב מפנוביץ' זצ"ל, שבתוקף מלחמת העולם השני' כשקירבו הגרמנים הארורים להשחית את ארץ ישראל ר"ל, דוקא אז קנה חלקת קרקע בבני ברק, והראה באצבעו את המקום לאדם חשוב ואמר לו שבמקום הזה עתיד הוא לנטוע ולבנות ישיבה. כשזולתו התפעל עליו - שדוקא באותה מצב הוא חושב אודות בנין ישיבה, ואמר לו: 'פנוביצער רב, אתה חולם!' השיב לו הרב מפנוביץ' זצ"ל: 'אמת, אני חולם, אבל אניני ישן! ...'

בפ"ק דברכות (יד.) איתא: [אמר] רבי יונה אמר רבי זירא: כל הלן שבעת ימים בלא חלום נקרא רע', שנאמר "ושבע ילין בל יפקד רע" (משלי יט: 1), אל תקרי 'שבע' אלא 'שבע'. ובס' דברי אליהו (בהוספות) איתא: לכאורה תמוה, האם תלוי בבחירתו של אדם שיחלום לו, ומה הטעם שתהי' זאת בחינה על דבר מדרגת האדם אם הוא טוב או רע? וי"ל דהנה ידוע דהעוה"ז עם כל תענוגיו הוא כחלום יעוף והבל

ר"א סע' ב') הסוברים שחביב קודם לו' מינים. והמובחר למי שרוצה להקדים את אכילת התפוח שלא יניח מפירות ז' המינים על השלחן עד אחר שיברכו על התפוח, ויכוונו בשעת הברכה גם על התמרים והרמונים שיביאו לשלחן אח"כ.

ויש להבין - למה דוקא בר"ה יש נוהגים לפסוק כדעת הרמב"ם דחביב עדיף בנוגע לקדימה בברכות?

ושמא יש לפרש הענין עפ"מ דאיתא בביאור הגר"א (סק"ח) על מש"כ הרמ"א דיש נוהגין לאכול תפוח מתוך בדבש, וז"ל: תפוח - על שם 'ופריו מתוך לחכי' (שיה"ש ב:ג), וכמו שכתוב "כריח שדה" (בראשית כז:כז) ומתרגמין 'חלל תפוחים' (בתרגומים שלפנינו ליתא, והוא בוודאי פ' תולדות קמ"ב ע"ב, פ' ויחי רכ"ד ע"ב) והיה [מעשה דברכות יצחק] בראש השנה כידוע (וזהו רעיא מהימנא פ' אמור צ"ט ע"ב, פ' פינחס רנ"ח ע"ב).

ולפ"ז יש לומר דכיון שזכה יעקב [וזרעו] בראש השנה לקדימה בברכות של עשו משום שהי' חביב [עיין בהפטרה לפ' תולדות] שבה נמצאות ברכות יצחק שאומר הנביא: "הלוא אח עשו לייעקב נאום ה' ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי וגו'" (מלאכי א:ב-ג). וכשנכנס יעקב לקבל הברכות נכנס עמו ריח גן עדן שהוא כשדה תפוחים (תענית כט:; מובא ברש"י עה"פ "כריח שדה אשר ברכו ה'"), לכן בראש השנה יש לתפוח דין חביב וקדימה בברכות.

בענין תפילת 'עלינו לשבח' במוסף של ראש השנה [ויוה"כ]

במחזיק ברכה (סי' קל"ב סק"ב) כתב החיד"א: מצאתי תשובת רבינו האי גאון, ושם כתב: 'עלינו לשבח' תיקנו יהושע לאחר שהנחיל הארץ לישראל, ואחר החורבן תיקנו רבי יוחנן בן זכאי לומר בכל יום. עוד כתב החיד"א בס' דבש לפי (מערכת הע' אות ט') שיהושע בן נון שבא מיוסף הצדיק שנקרא 'שור' (דברים לג:יז) תיקן עלינו לשבח, ו'עלינו לשבח' בגימ' עולה "שור".

בתשובות הגאונים (שערי תשובה סי' מ"ג) מובא בשם רבנו האי גאון, שיהושע בן נון תיקן את תפילת 'עלינו לשבח' כאשר בני ישראל נכנסו לארץ ישראל "שיאמרו זה התיקון להבדיל בין משפחות האדמה וגויי הארצות".

ובכלבו (סי' ט"ז) איתא: עלינו לשבח צריך לאמרו בכוונה גדולה, ויש בו כמה סודות ורמזים וכחו גדול, ויהושע תיקן זה השבח הגדול כשכבש את יריחו וכו' והוא מסוגל לכל דבר וענין מצרה וצוקה שלא תבוא ולא תהי' לומר אותו ישר והפוך, וצריך לכוין בו קבלת עול מלכות שמים ויחודו ואלוקותו, עכ"ל.

באלי רבא (או"ח סי' קל"ג סק"ג) איתא: עלינו וכו' - כתב מטה משה (סי' רי"ב), קבלנו שיש לאומרה משתחוה באימה ויראה ברתת וזיעה בשיפוי ראש, כי כל צבא השמים שומעים, והקב"ה עומד עם פמליא של מעלה וכולן עונים ואומרים אשרי שככה לו וכו', עד כאן.

שוב איתא באלי' רבא: כתב הכל בו (סי' ט"ז), 'עלינו' בגימ' 'ועומד'. ושמעתי שיהושע תיקנו בשעה שכבש יריחו, וחתם בו שם קטנותו - הוש"ע למפרע: ע' - 'עלינו', ש' - 'שלא שם', ו' - 'ואנחנו כורעים', ה' - 'הוא אלקינו'.

במוסף תורני קולמוס (מס' 500) איתא: לפי רב עמרם גאון, הרמב"ם,

רבי דוד אבודרהם, רבי יוסף קארו ועוד, תפילת עלינו מופיעה רק בתפילת מוסף של ראש השנה, אך לא בסיום כל התפילות של ימות החול. אמירת עלינו בסוף כל התפילות יסודה מתקופת מסעי הצלב, כשקידשו השם בחרו להתפלל דוקא תפילה זאת בדרכם האחרונה על המוקד, כפי שמתאר רבי אפרים בן יעקב מבין בחיבורו ספר זכרון, אשר מתאר בפרוטרוט את חורבן קהילות אירופה ואת מותם של היהודים במסעי הצלב. רבינו יעקב תם, גדול הרבנים של אותו דור, קבע, לפי רבי אפרים בן יעקב מבין, תענית ביום כ' סיון לזכרם של קהילות אלו, ובעקבות נוהג (הנהגה) זה של מקדשי השם להתפלל תפילת עלינו בדרכם האחרונה, התקבלה התפילה כנראה בדורות הבאים כסיום כל התפילות בימות החול. רבי שמחה מוטר, מתלמידיו של רש"י, מזכיר לראשונה את תפילת 'עלינו' כסיום של תפילת שחרית בימות חול. "ויאמרו 'עלינו לשבח', 'על כן נקוה לך', ונפטרינן לבתיכם לשלום (מחזור ויטרי סי' קצ"ג), והדבר התקבל על ידי רבנים רבים (הרוקח, כל בו והטור, הרמ"א, ועוד). הטעם לקביעת תפילת עלינו בסיום התפילה הוא לתקוע בלבבנו קודם שנפטרים לבתינו יחוד מלכות שמים, ושיחזיק בלבבו אמונה זו שיעבירי הגלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שקי" (ב"ח על הטור סי' קל"ג).

בספר כתר שם טוב (גאנין, ח"א עמ' ק"ג) איתא: תפילת עלינו לשבח שנהגה לאומרה בסוף כל תפילה ותפילה אינה נמצאת בספרי הראשונים כהעמרמי (רב עמרם גאון), המיימני, המנהיג ואבודרהם. ה'עלינו לשבח' הוזכר לאומרו פעם בשנה - במוסף ראש השנה, ו'על כן נקוה לך' בסדר מלכויות וכו'. והראש והראשון שהזכיר לאומרו [ה'עלינו לשבח'] בסוף כל תפילה ותפילה ה' הכלבו, ועל פי מסורה עתיקה שמחבר שבח זה ה' יהושע בן נון וכו'.

בסידור הגר"א (עמ' 184 בהג"ה) איתא: שבח הזה תיקן יהושע בשעה שכבש יריחו (כלבו), והגאון חיד"א מביא מרבינו האי גאון שרבי יוחנן בן זכאי תיקן 'עלינו'. וכוונת רב האי גאון יתכן שריב"ז תיקן בשבח הזה לאומרו אחר התפילה, אבל השבח 'עלינו' נתקן ע"י יהושע, ואנשי כנסת הגדולה תקנו השבח הזה לאומרו גם בתפילת מוסף דראש השנה, עכ"ל. הערת העורך: אינו ברור לפי זה אם עיקר התקנה היתה לומר 'עלינו לשבח' בכל יום אחר התפילה, או במוסף דראש השנה.

בדיני תפילת מוסף של ר"ה (או"ח סי' תקצ"א) כתב הטור: ואומר 'עלינו לשבח', ורב עמרם ז"ל כתב שאין ליחיד לאמרו במקום שיש שליח צבור. וכבר נוהגין לאמרו. וכן כתב רב משה גאון: יחיד דמצלי בראש השנה בלחישא [יחיד המתפלל בר"ה בלחש] אי גמיר 'עלינו לשבח' - לימא [אם הוא יודע 'עלינו לשבח' - יאמר אותן] ואי לא - לימא 'מלוך'.

ופירש הב"ח: אי גמיר 'עלינו לשבח' לימא - כלומר ויתפלל תשע [ברכות - הכוללות מלכויות זכרונות ושופרות] ואי לא, לימא 'מלוך' - כלומר, אי לא גמור 'עלינו לשבח', לא יתפלל תשע [ברכות] אלא שבע, ושליח צבור יורד ומתפלל תשע ופוסט אותן, ד'עלינו לשבח' ותשע ברכות תליין זה בזה כמו שנתבאר.

ועיין בבית יוסף ובב"ח שם שמאריכים בביאור שיטות הגאונים המובאת בטור.

ברמ"א בשו"ע (או"ח סי' תקצ"א סע' ז') איתא: ואומרים 'עלינו' ו'מלוך' והשליח צבור מוסיף 'אוהילה'.

במטה אפרים (סי' תקצ"א סע' ח') איתא: אחר שסיים פסוקי הקרבנות או בשבת אחר שסיים 'ישמחו', מתחילין לומר 'עלינו לשבח' כו' 'ככתוב בתורתך ה' ימלוך לעולם ועד' כו' שהוא התחלת פסוקי

העשרה מלכיות וכו'. ובסי' תקצ"ב (סע' א') כותב המטה אפרים: מחזיר הש"ץ התפילה וכו' ונוהגים כשמגיע הש"ץ ל'עלינו לשבח' פותחין הארון הקודש והש"ץ מתחיל לנגן 'עלינו', והצבור אומרים ג"כ כל אחד בלחש, וכשמגיע ל'ואנחנו כורעים', אזי הצבור אומרים: 'ואנחנו כורעים' ובשעת אמירה הם כורעים ומשתחווים, אבל אין נופלים על פניהם רק ביוה"כ בסדר העבודה, ולכן לא נהגו לשטוח עשבים על הרצפה בראש השנה כמו ביוה"כ, לפי שבר"ה אין נופלים על פניהם רק כריעה והשתחווי' לבד (עיי' במג"א סו"ס קל"א), וגם הש"ץ כורע על ברכיו לארץ במקום עמידתו, אבל אסור לעקור ממקומו בשעת התפלה כדי שיוכל ליפול ולכרוע, ולכן נוהגין לעמוד רחוק מעט מן העמוד כדי שיוכל ליפול על ברכיו בלי שום עקירה ממקומו, ומנגן קצת בתיבת 'ומשתחווים ומודים', וכשמגיע לתיבת 'מלך' אזי הצבור מתחילין לעמוד, ואומרים ג"כ לפני 'מלך' כו' עד 'ואין עוד' אומרים איזה פסוקים הכתובים במחזור, והש"ץ בכדי שלא יצטרך לעקור רגליו כשיעמוד העומדים אצלו מסייעים אותו שיוכל לעמוד מבלי עקירת רגליו ואומר ג"כ עד 'ואין עוד', ואחר שעומדים מכריעתם סוגרין הארון.

על מה שכתב המטה אפרים בשם המג"א דבר"ה אין נופלים על פניהם, איתא באלף המגן: אבל מנהגנו הוא שהש"ץ והקהל נופלין על פניהם ב'עלינו לשבח' בר"ה וביוה"כ כמו בסדר העבודה של יוה"כ. ומפסיקין בכנף טליתם או בדבר אחר בין פניהם לקרקע, וכ"כ להדיא הרמ"א ולבוש (ושו"ע הרב) סי' תרכ"א סע' ד', עיי"ש.

במשנה ברורה הוצאת דרשו (סי' תרכ"א, מ"ב ס"ק י"ד, הערות 15-16) איתא: ולענין שטיח שקבוע ברצפת בית הכנסת, הורה הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פי"ט ס"ח) שנראה שמעיקר הדין מותר להשתחוות על גביו, אך המנהג להחמיר בזה, אולם כשיש שטיח שהוא לנוי ורגילים להוציאו מפעם לפעם לנקותו, אין צורך להפסיק בדבר אחר, והוסיף (שם ארחות הלכה הע' 26) שמ"מ אם נוהגים להחמיר גם בזה, אין אני אומר לשנות ממנהגם. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות תשרי עמ' 20) שגם שטיח המחובר לקרקע בקביעות נחשב להפסק, ומותר להשתחוות עליו.

וההפסק בינו לבין הקרקע, כתב המטה אפרים (סי"ד) שצריך להיות בין הפנים לקרקע, וכן כתב ברמב"ם (פ"ו מהל' עבודה זרה ה"ז).

וכשאינן לו במה להפסיק בינו לקרקע, כתב הרמ"א לעיל (סי' קל"א ס"ח) ובמ"ב (שם סק"מ) ובשעה"צ (שם ס"ק מ"ד) שאם נוטה קצת על צדו, אין איסור לכרוע.

בספר קובץ הלכות פסקי רבי שמואל קמנצקי - ימים נוראים (פי"ח סע' י"א-ט"ו) איתא: כשמגיע הש"ץ ל'עלינו' נוהגים שהציבור אומרים ג"כ עמו בלחש, וכשמגיע 'ואנחנו כורעים' וכו' נוהגין שהש"ץ והקהל נופלים על פניהם, ועומדים קודם מלת 'הקב"ה', וגומרים הציבור לומר בלחש עד 'אין עוד'.

כשנופלים על פניהם יש להפסיק ביניהם לקרקע בנייר וכדומה, ומה שנוהגין הרבה להציע הנייר תחת ברכיהם באופן שמפסיק בין ברכיהם לקרקע, יש מקום לזה בהלכה, ואין לפקפק בו.

השליח ציבור אסור לעקור ממקומו כדי ליפול על פניו, והמנהג לתת עוד שטענדע"ר לפניו, וכשצריך ליפול על פניו מסלקין אותו מלפניו ואין עוקר רגליו.

אחר שקם השליח ציבור מהכריעה יזהר לגמור בקול רם את תפלת 'עלינו' עד 'אין עוד', כי זהו חלק מחזרת הש"ץ.

מי שמאריך בתפילתו והש"ץ הגיע ל'עלינו לשבח', והציבור כבר כורעים ב'ואנחנו כורעים' וכו', יש לו לשחות באותה שעה.

בספר פסקי תשובות (סי' תקצ"א סק"ג) איתא: והמנהג ברוב המקומות להשתחוות אפים ארצה בשעה שהש"ץ מגיע ל'אנחנו כורעים', ויש לכל הקהל לומר יחד עם הש"ץ בלחש מתחילת 'עלינו', וצריך לשטוח איזה הפסק בין הרצפה לפניו, ואם אין לו יפסיק עכ"פ בטליתו, ואפילו ברצפת קרשים נוהגין לשטוח מטפחת, ובמעשה רב כתוב שהגר"א זי"ע נהג להשתחוות בפישוט ידים ורגלים ממש.

ויש קהילות הנוהגות שבראש השנה שחל בשבת אין משתחווים, וכמו"כ מצינו מנהגים שרק הש"ץ כורע ומשתחוה ולא הקהל, ויש נוהגים שאין כורעים כלל בר"ה ויוה"כ ב'עלינו' אלא ביוה"כ בעבודה, וכל מקום יחזיקו מנהגם הטוב, אבל יזהרו מאד שלא יעשו בביהכ"נ אחד אגודות אגודות שמקצתם ישתחוו ומקצתם לא.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

ROSH HASHANA
© COPYRIGHT 2026
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ אסתר בת שלמה זלמן שטרן ע"ה

רוחמה ליבא בת רבקה לרפו"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפו"ש

בענין תשובה

Tosafos (Megilla 31b), quoting the P'sikta refers to the two Haftoros read between Rosh Hashana and Yom Kippur [Dirshu and Shuvu] as **תרתי דתיובתא** [the two of refutation].

It is interesting to note that the Aramaic term for Teshuva [which also means a response] is *Tiyuvta* - the term found commonly in the Talmud as a reference to a refutation. How can we reconcile the Hebrew term (*Teshuva*) with the Aramaic (*Tiyuvta*)?

Homiletically, it can be said that we can learn a fundamental concept pertaining to repentance from the Aramaic translation.

The Aruch explains that the Talmud uses two terms to describe a difficulty with a particular view - *Kashya* and *Tiyuvta*. The difference is that when the Talmud concludes by saying *Kashya* it is not an absolute refutation - there are ways of defending the opinion being attacked. However, whenever the Talmud uses the term *Tiyuvta* [particularly when it says: *Tiyuvta, D'Ploni, Tiyuvta*] the opinion under attack is completely refuted - there is no response.

In truth, this is the underlying foundation of Teshuva. Human nature is such that people prefer to find excuses and rationalizations for their actions. The first step towards Teshuva is to admit one's guilt and to realize that all of his justifications and rationalizations are of no value. *Ein Lonu Peh L'Hashiv* - "We have nothing to answer".

It is for this reason that the Rama rules (Orach Chaim 603) that one must repent more for a *Sofeik Aveira* [a questionable misdeed] than for a definite one - if one is certain that he committed a sin, it is relatively easy to repent since he has no legitimate excuses. However, if one is uncertain if he sinned, his conscience does not trouble him much, and he is unlikely to feel a need to repent at all or as much.

It is this concept that is alluded to in *Tarti D'Tiyuvta* - for a person to truly do Teshuva he must consider himself completely refuted [as the double *Tiyuvta* in the Talmud implies - *Tiyuvta D'Ploni, Tiyuvta*].

Let us hope that we will be able to merit the words of the Targum on the conclusion of Eicha:

"השיבנו ה' אליך ונשובה": ונתייב בתיובתא שלימתא

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Rema (Orach Chaim 583:2) writes that it is customary not to sleep during the day of Rosh Hashana.

The Mishna Berura (9) notes that the source of the Rema is a Yerushalmi that states that if one sleeps during the day of Rosh Hashana, his Mazal will sleep for the coming year.

The Mateh Efraim (584:1) writes that the custom was that people would wake up at *Alos Hashachar* on Rosh Hashana to be certain that they would not sleep on the day of Rosh Hashana.

The Teshuvos V'hanhagos (I:347) writes that one can be lenient and get up for sunrise.

The Piskei Teshuva (584:63) writes that those who do not wake up early on Rosh Hashana morning are afraid that they will not be able to concentrate on Davening well, and rely on the Ran, cited by the Bach, who did not follow the Yerushalmi that discourages sleeping on the day of Rosh Hashana.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) If one steals a Matza or Lulav, he cannot fulfill his obligation [unless he makes a *Shinui*]. Why then, if he steals a Shofar and blows it on Rosh Hashana, can he fulfill the Mitzva?
- 2) Is it permissible to use the same *Eruv Tavshilin* for more than one Yom Tov?
- 3) Is a Shofar Muktzah on Rosh Hashana after one finishes blowing it?
- 4) How old was Chana when she conceived Shmuel?
- 5) How did the Tefilla of Chana affect the congregation of Korach?
- 6) If one forgot to recite Ya'aleh V'Yovo in Birkas Hamazon on Rosh Hashana, must he repeat Bentching?
- 7) May one perform a Mitzva before reciting Birkas Hatorah?
- 8) Why is no Bracha recited on the Mitzva of writing a

Sefer Torah?

- 9) Does a father have a Mitzva of *Chinuch* concerning his daughter?
- 10) If one wrote a Mezuzah on *Klaf* that had no *Sirtut*, may he add the *Sirtut* later?
- 11) For what purposes is it permissible to sell a Sefer Torah?
- 12) Why is a heavenly voice called a *Bas Kol* and not a *Ben Kol*?
- 13) Can a Sefer Torah be written on deerskin?
- 14) When did Paroh remember the dream that he had on the previous night?
- 15) If a non-Jew made a Shofar on Rosh Hashana for a Jew, may the Jew use it on that day?
- 16) When did the Akeida take place?

ANSWERS

- 1) If one steals a Shofar he can fulfill his obligation because the Mitzva is hearing the sound, and sound is not considered a stolen commodity (*Ein Gezel B'kol*) (see Orach Chaim 586:2).
- 2) It is preferable not to use the same *Eruv Tavshilin* for more than one Yom Tov (Orach Chaim 527:14).
- 3) It is not Muktzah since it is possible that it might still be needed (Mishna Berura 596:3).
- 4) 130 years old (Midrash Shmuel 4:1).
- 5) Once she Davened they stopped sinking (Yerushalmi Sanhedrin 10:1).
- 6) According to some Poskim (Elya Rabba, cited by Mishna Berura 188:19, Mateh Efraim 583:4) he must repeat Bentsching if he started the Bracha of *Hatov V'hometiv*. However, the Mogein Avrohom (188:7) and Rav Shulchan Aruch (188:11) are of the opinion that he does not repeat it since fasting is permitted on Rosh Hashana. Thus the obligation to eat bread is not absolute.
- 7) Yes (Mishna Berura 47:7)
- 8) According to the Chasam Sofer (Teshuvos, Orach Chaim 52) no Bracha is recited upon the completion of writing a Sefer Torah because we are not certain of the precise spelling of certain types of words [*Chaseiros v'Yeseiros*].
- 9) There is a dispute among the Rishonim concerning a father's obligation to be *Mechanech* his daughter in the Mitzvos in which she will be obligated once she

reaches maturity (see Mogein Avrohom 343:1; Chayei Adam 66:2; Mishna Berura 343:2).

- 10) *Sirtut* cannot be added after a Mezuzah was already written (Teshuvos Rebbe Akiva Eiger, 50).
- 11) It is permissible to sell a Sefer Torah only if the proceeds are needed to enable one to learn Torah, marry, or redeem captives (see Yoreh Deah 270:1).
- 12) A heavenly voice is called a *Bas Kol* [and not a *Ben Kol*] because we do not deduce Halachos from it which can be applied in other situations (see Teshuvos Ha'Rif 1), or because it is considered a weak form of Heavenly communication (Tosafos Yom Tov, Yevomos 15:7).
- 13) Yes (Shabbos 108a, Yoreh Deah 271:1).
- 14) Although Paroh had his dream every night for two years (see Midrash Hagadol, Parshas Mikeitz), he remembered it on Rosh Hashana morning - the day in which Yosef was destined to be released (Iyun Yaakov, Rosh Hashana 10b).
- 15) Yes (Orach Chaim 586:22).
- 16) There are various opinions: 1) on Rosh Hashana (Zohar Chodosh III 18:1, Pesikta Rabbasi, Shivlei Haleket, Sefer Haminhagim, Drashos Ibn Sho'iv); 2) on Yom Kippur (some interpretations of the Zohar, the Rikanti, Bereishis 22:14, and the Yalkut Re'uveni); 3) in Nissan (Shemos Rabba 15:11).

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתתיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
 - via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
 - by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
- Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on **שמחות** and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years